Jak uniknąć problemów z viaToll-em?

Pomimo że automatyczny system poboru opłat viaToll, obowiązuje w Polsce już od 7 lat, korzystanie z niego nadal rodzi wiele pytań, a prawidłowa obsługa urządzenia pokładowego viaBox w dalszym ciągu przysparza kłopotów jego użytkownikom – kierowcom. Jak więc rozpocząć pracę z systemem i na co zwrócić uwagę w codziennym użytkowaniu?

Paweł Stolarski

Elektroniczny system poboru opłat (viaTOLL) jest obowiązkowy dla wszystkich pojazdów samochodowych oraz zespołów pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony, a także dla autobusów niezależnie od ich dopuszczalnej masy całkowitej. Mogą z niego korzystać również firmy, których flotę stanowią pojazdy o dopuszczalnej masie całkowitej poniżej 3,5 tony, jeśli ich pojazdy często korzystają z „państwowych" autostrad. Pozwala to na płynne pokonywanie bramek.

Jak działa elektroniczny system poboru opłat?

viaTOLL oparty jest na bezprzewodowej komunikacji krótkiego zasięgu. Nad płatnymi drogami w określonych miejscach znajdują się wyposażone w anteny bramownice. Antena pozwala na komunikację między przekaźnikami a zainstalowanym w pojeździe viaBOX-em. To urządzenie pokładowe przesyła zakodowane w nim informacje o pojeździe do przekaźników znajdujących na bramownicach podczas przejazdu pod nimi.

Każdorazowo, gdy pojazd wyposażony w viaBOX-a przejeżdża pod bramownicą, naliczona zostaje opłata za przejazd konkretnym odcinkiem drogi płatnej. O prawidłowym pobieraniu opłaty kierowca zostaje powiadomiony pojedynczym sygnałem dźwiękowym z viaBOX-a. Proces naliczenia opłaty przebiega w pełni automatycznie, bez potrzeby redukowania prędkości pojazdu, czy też zatrzymywania się.

System viaTOLL działa także na autostradach będących w zarządzie GDDKiA, a pojazdy wyposażone w urządzenia viaBOX mogą korzystać z wyznaczonych pasów elektronicznego poboru opłat. Gdy taki pojazd zbliża się do bramki w miejscu poboru opłat, ta otwiera się automatycznie.

Aktualnie operatorem systemu jest firma Kapsch Telematic Services. Prowadzi ona również dystrybucję urządzeń viaBOX za pośrednictwem punktów obsługi klienta, które znajdują się np. na stacjach paliw takich firm jak: Orlen, BP, Circle K, czy Shell, a także za pośrednictwem niektórych zrzeszeń przewoźników. Od 3 listopada 2018 r. odpowiedzialność za pobór opłat przejmie Główny Inspektorat Transportu Drogowego, co ma przynieść korzyści w zakresie weryfikacji, jak i samej kontroli prawidłowości wnoszenia opłat.

Od 3 listopada 2018 r. odpowiedzialność za pobór opłat przejmie Główny Inspektorat Transportu Drogowego, co ma przynieść korzyści w zakresie weryfikacji, jak i samej kontroli prawidłowości wnoszenia opłat.

viaTOLL oparty jest na bezprzewodowej komunikacji krótkiego zasięgu. Nad płatnymi drogami w określonych miejscach znajdują się wyposażone w anteny bramownice. Antena pozwala na komunikację między przekaźnikami a zainstalowanym w pojeździe viaBOX-em

Gdzie obowiązuje viaTOLL?

Wykaz odcinków dróg objętych systemem viaTOLL został wskazany przez Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wykazu dróg krajowych lub ich odcinków, na których pobiera się opłatę elektroniczną oraz wysokości stawek opłaty elektronicznej.

Od 2011 r., wraz z rozbudową sieci tras ekspresowych i autostrad również łączna liczba i długość płatnych odcinków dróg, za które należy wnosić opłaty znacznie się zwiększyła, dlatego wspomniane rozporządzenie było już ośmiokrotnie zmieniane.

Stawki opłat

Stawka opłaty elektronicznej, wyrażona w złotych za każdy kilometr przejechany drogami ekspresowymi i autostradami oraz drogami krajowymi określona została w załącznikach nr 3 i 4 do ww. rozporządzenia. Wysokość opłaty zależy od klasy drogi oraz dopuszczalnej masy pojazdu lub łącznej dopuszczalnej masy całkowitej zespołu pojazdów (np. pojazd z przyczepą) i klasy emisji pojazdu.

Jak określić klasę emisji pojazdu?

Klasa emisji pojazdu może być określona wprost w dowodzie rejestracyjnym pojazdu jako klasa emisji Euro pojazdu (np. Euro 1, Euro 4). Może również figurować w certyfikacie CEMT/ECMT – ECMT Certyfikat Zgodności z Wymogami Technicznymi i Bezpieczeństwa dla Pojazdu Silnikowego, (np. EURO III bezpieczny).

W przypadku pojazdów lekkich z przyczepami, o łącznej dopuszczalnej masie całkowitej zestawu powyżej 3,5 tony, klasę emisji spalin najlepiej ustalić na stacji diagnostycznej lub bezpośrednio w autoryzowanym salonie sprzedaży. Stosowne wpisy można również znaleźć w dowodzie rejestracyjnym.

Jak uiścić opłatę za korzystanie z dróg?

Istnieją dwa sposoby wnoszenia opłaty. Pierwszy z nich to doładowywanie konta w systemie *pre-pay* (przedpłaconym). Przy tej opcji należy dbać o odpowiedni stan konta i nie dopuścić, aby zszedł on poniżej kaucji umownej, tj. 120 zł. Druga metoda daje możliwość zastosowania systemu z odroczonym terminem płatności *post-pay*. Pozwala ona na rozliczenie ww. opłat na podstawie faktury, po okresie korzystania z płatnych odcinków dróg.

W obu przypadkach należy podpisać umowę z operatorem systemu viaTOLL. Do jej podpisania niezbędne są następujące dane i dokumenty:

Gdy pojazd wyposażony w viaBOX-a przejeżdża pod bramownicą, naliczona zostaje opłata za przejazd konkretnym odcinkiem drogi płatnej. O prawidłowym pobieraniu opłaty kierowca zostaje powiadomiony pojedynczym sygnałem dźwiękowym z viaBOX-a

Dla konta przedpłaconego:

1. W przypadku osoby prywatnej: imię i nazwisko, dane kontaktowe (adres, numer telefonu, adres e-mail);

2. dla podmiotów gospodarczych:

a) nazwa firmy, adres rejestracyjny, forma prawna, numer NIP, numer i seria dokumentu tożsamości osoby reprezentującej firmę oraz jeden z poniższych dokumentów rejestracyjnych firmy (np. KRS, wpis do Ewidencji Działalności Gospodarczej, kopia wyciągu z rejestru działalności gospodarczej), dowód osobisty lub paszport;

b) dowód rejestracyjny pojazdu lub kopia dowodu rejestracyjnego pojazdu;

c) kopia dokumentu potwierdzającego klasę emisji EURO (akceptowane są określone, powszechnie stosowane, świadectwa potwierdzające klasę emisji spalin);

d) pełnomocnictwo do podpisania umowy (np. w przypadku, gdy umowa zawierana jest na rzecz innego podmiotu/osoby przez osobę);

e) informacja o preferowanym sposobie dokonywania opłaty elektronicznej;

f) adres korespondencyjny oraz informacje o preferowanym kanale komunikacji, np. numer telefonu komórkowego do otrzymywania SMS-ów i odbierania telefonów.

Dla konta z odroczoną płatnością:

1. Wszystkie powyżej wymienione, a dodatkowo:

zabezpieczenie w formie gwarancji bankowej, gwarancji ubezpieczeniowej lub w formie pieniężnej.

Wysokość stawek opłaty elektronicznej dla dróg krajowych klasy A i S lub ich odcinków, na których pobiera się opłatę elektroniczną

Kategoria pojazdu	Stawka opłaty elektronicznej za przejazd 1 km drogi krajowej (w zł)			
	Klasy pojazdów w EURO w zależności od limitów emisji spalin			
	max. EURO 2	EURO 3	EURO 4	min. EURO 5
Pojazdy samochodowe o dopuszczalnej masie całkowitej (2) powyżej 3,5 t i poniżej 12 t	0,40	0,35	0,28	0,20
Pojazdy samochodowe o dopuszczalnej masie całkowitej *(2) co najmniej 12 t	0,53	0,46	0,37	0,27
Autobusy niezależnie od dopuszczalnej masy całkowitej	0,40	0,35	0,28	0,20

Wysokość stawek opłaty elektronicznej dla dróg krajowych klasy GP i G lub ich odcinków, na których pobiera się opłatę elektroniczną

Kategoria pojazdu	Stawka opłaty elektronicznej za przejazd 1 km drogi krajowej (w zł)			
	Klasy pojazdów w EURO w zależności od limitów emisji spalin (1)			
	max. EURO 2	EURO 3	EURO 4	min. EURO 5
Pojazdy samochodowe o dopuszczalnej masie całkowitej (2) powyżej 3,5 t i poniżej 12 t	0,32	0,28	0,22	0,16
Pojazdy samochodowe o dopuszczalnej masie całkowitej *(2) co najmniej 12 t	0,42	0,37	0,29	0,21
Autobusy niezależnie od dopuszczalnej masy całkowitej	0,32	0,28	0,22	0,16

*(2) Dopuszczalna masa całkowita łącznie z dopuszczalną masą całkowitą przyczepy (naczepy).

Należy pamiętać, że w przypadku wymiany taboru, czy zmian numerów rejestracyjnych pojazdów przypisanych do konkretnej umowy trzeba zaktualizować te dane.

Wysokość opłaty zależy od klasy drogi oraz dopuszczalnej masy pojazdu lub łącznej dopuszczalnej masy całkowitej zespołu pojazdów (np. pojazd z przyczepą) i klasy emisji pojazdu

Skąd organ kontroli wie, że nie dokonano opłaty?

Operator systemu przekazuje informacje dotyczące stwierdzonych nieprawidłowości do GITD, który z urzędu wszczyna postępowanie administracyjne wobec użytkownika pojazdu. Dodatkowo mobilne jednostki skanują pojazdy i weryfikują online prawidłowość uiszczania opłaty za przejazd płatnymi odcinkami dróg.

W przypadku naruszenia obowiązku uiszczenia opłaty elektronicznej, tj.:

- braku rejestracji pojazdu w Systemie viaTOLL,
- nieodpowiedniej instalacji viaBOX,
- nieprawidłowego określenia kategorii pojazdu przy rejestracji,
- wjazdu na odcinek płatny bez uiszczenia opłaty,
- oraz podobnych przypadkach

zostają nałożone kary określone w art. 13k Ustawy o drogach publicznych. Wspomniana ustawa przewiduje oddzielne sankcje dla pojazdów złożonych z samochodu osobowego i przyczepy oraz dla pozostałych przypadków, a także sankcje za uiszczenie opłaty w niepełnej wysokości.

Jakie kary dla użytkowników systemu?

Za naruszenie obowiązku uiszczenia opłaty elektronicznej wymierza się karę pieniężną w wysokości 500 zł w przypadku zespołu pojazdów o łącznej dopuszczalnej masie całkowitej (DMC) powyżej 3,5 tony (złożonego z samochodu osobowego o DMC do 3,5 tony oraz przyczepy) i aż 1500 zł dla pozostałych pojazdów. Natomiast za niewprowadzenie do urządzenia prawidłowych danych o kategorii pojazdu lub o liczbie osi pojazdu, a także za używanie urządzenia pokładowego niezgodnie z jego przeznaczeniem kara wynosi 250 zł – dla zespołu pojazdów o łącznej DMC powyżej 3,5 tony (złożonego z samochodu osobowego o DMC nieprzekraczającej 3,5 tony oraz przyczepy) i 750 zł w pozostałych przypadkach. Co niezwykle istotne, kary wymierza się właścicielowi/użytkownikowi pojazdu samochodowego.

Organ kontrolny ma możliwość wszczęcia postępowania administracyjnego z tytułu stwierdzonego incydentu w maksymalnym terminie 6 miesięcy od dnia jego zaistnienia. Godne podkreślenia jest to, że system analizuje prawidłowość pobierania opłaty w układzie 0-1, tzn. środki są na koncie lub urządzenie działa prawidłowo i opłata jest wnoszona albo stwierdza się ich brak lub niewystarczającą wysokość, ewentualnie urządzenie jest np. uszkodzone. W celu uniknięcia kary z uwagi na stwierdzenie awarii urządzenia lub braku komunikacji z bramownicą należy bezzwłocznie zgłosić ten fakt do Centrum Obsługi Klienta telefonicznie, za pośrednictwem e-mail lub listownie na adres korespondencyjny.

Od kar nakładanych przez GITD można się odwołać. Jeśli w toku trwającego postępowania organ na podstawie rzeczywistych dowodów stwierdzi, że kara została nałożona na użytkownika niezgodnie z prawem, wówczas uchyli ją, a wpłacona kwota zostanie zwrócona użytkownikowi.

Najczęstszą nieprawidłowością, z którą się spotykamy, jest ignorowanie przez kierowców sygnału ostrzegającego o niskim stanie konta i kontynuowanie jazdy pod bramownicami. Konsekwencje tego mogą być dotkliwe, ponieważ nawet w przypadku braku na koncie użytkownika symbolicznej „złotówki" kara za brak środków na koncie nakładana jest w pełnej wysokości.

Organ kontrolny ma możliwość wszczęcia postępowania administracyjnego z tytułu stwierdzonego incydentu w maksymalnym terminie 6 miesięcy od dnia jego zaistnienia.

Co nowego w systemie?

W trakcie rozbudowy systemu wprowadzono udogodnienia dla wszystkich zainteresowanych, które mają ułatwić korzystanie z viaTOLL i przestrzeganie przepisów. Zarejestrowani użytkownicy systemu mają możliwość korzystania z Portalu eNota, dostępnego całodobowo przez stronę internetową www.viatoll.pl lub bezpośrednio ze strony enota.viatoll.pl. Opcja ta jest dostępna zarówno dla firm, które zawarły umowę na tryb przedpłacony, jak i dla tych, które wybrały odroczoną płatność. Powiadomienia o wystawieniu noty obciążeniowej są wysyłane na wskazany adres e-mail.

Ponadto, w przypadku systemu pre-pay, posiadacze smartfonów z odpowiednim systemem operacyjnym mają możliwość doładowania konta za pomocą aplikacji viaToll. Aplikację można pobrać bezpłatnie z Google Play lub AppStore.

Paweł Stolarski,
ekspert OCRK w zakresie ITD i PIP,
www.ocrk.pl

Ustawa o drogach publicznych przewiduje oddzielne sankcje dla pojazdów złożonych z samochodu osobowego i przyczepy oraz dla pozostałych przypadków, a także sankcje za uiszczenie opłaty w niepełnej wysokości